

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра новітньої історії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРИЧНА КУЛЬТУРА: ПРЕЗЕНТАЦІЯ МИНУЛОГО
В СУСПІЛЬСТВІ

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **032 Історія та археологія**
освітній рівень **Другий (магістерський)**
освітньо-наукова програма **Історія України**
вид дисципліни **вибіркова**
дослідницьке спрямування **Публічна історія**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: канд. іст. наук, доц. Сморжевська О.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник(и): Сморжевська О.О., канд. іст. наук, доц.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри ~~новітньої~~ історії України

(підпис)

(Андрій ПИЖИК)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії (Наталія ТЕРЕС)

1. Мета дисципліни – поглибити знання студентів з історії України, познайомити з особливостями сучасного історіописання, популяризації історії з врахуванням специфіки розвитку суспільства, де все більшого значення набуває віртуальна реальність; познайомити з теоретичними розробками розвитку поняття «історична культура» та його смисловим наповненням, спираючись на різноманітні підходи, що утвердилися в історичній науці за останні кілька десятиліть.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* історичний, філософський, культурологічний, політологічний термінологічно-понятійний апарат; характер і особливості історичного та суспільно-політичного розвитку України наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.; орієнтуватися в світових суспільно-історичних процесах.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних технічних засобів; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

У вітчизняній гуманітаристиці термін «історична культура» ще не увійшов в широкий вжиток. Тому важливо познайомити студентів з цією категорією як фактором «формування «образу минулого» у процесі взаємодії професійного історичного знання й «колективної пам'яті». Запропоновано розглянути історичну культуру як 1) аналог «культурної пам'яті» задля осмислення культурно-історичної спадщини та її ролі в сучасному соціумі; 2) як один із засобів впливу держави задля формування в суспільній думці відповідного знання про минуле; 3) презентація минулого через символічні та смислові способи подачі інформації (історична метафора через текст, відео- та –аудіо формати і т.ін.).

4. Завдання (навчальні цілі) - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; працювати в міжнародному контексті; здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук; розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти; побудова тлумачно-інтерпретаційних схем історичного наративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в історичному дослідженні історії України; виявляти, інтерпретувати та аналізувати нові джерела з новітньої історії України; досліджувати історію України через використання нових міждисциплінарних напрямів у сучасній історичній науці.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати наукову термінологію та історичний контекст, який вплинув на переосмислення методології історичного пізнання в ХХ – на початку ХХІ ст.	Лекція	<i>Підсумкова контрольна робота/залік (теоретичне питання), набрання 60% балів</i>	5%
1.2	Знати основні підходи до визначення ролі та місця історії в сучасній гуманітаристиці.	Лекція	<i>Підсумкова контрольна робота/залік (теоретичне питання), набрання 60% балів</i>	5%
1.3	Знати напрямки та проблеми історичних досліджень в сучасній історичній культурі України та закордоном.	Лекція	<i>Підсумкова контрольна робота/залік (тест), 60% правильних відповідей</i>	5%
2.1	Вміти виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти з проблем сучасної історичної культури та узагальнювати цю інформацію	Лекція Семінарське заняття	<i>Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті;</i>	15%
2.2	Вміти визначати інформаційний потенціал джерел різного походження та розуміти їх практичне значення для широкого загалу.	Самостійна робота	<i>Творче завдання (есе), набрання не менше 60% балів</i>	20%
2.3	Вміти досліджувати контраверсійні проблеми сучасної історичної культури з врахуванням широкого спектру сфер суспільного буття.	Лекція	<i>Підсумкова контрольна робота/залік (тест), 60% правильних відповідей</i>	5%
2.4	Вміти формувати, формулювати та обґрунтовувати власне бачення проблем сучасної історичної культури.	Лекція Семінарське заняття	<i>Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті</i>	10%
2.5	Вміти здійснювати історичний аналіз впливу суспільно-політичних процесів на розвиток історичної культури.	Лекція Семінарське заняття	<i>Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті</i>	10%
2.6	Вміти виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації	Лекція Семінарське заняття	<i>Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті.</i>	10%
4.1	Висунути і обґрунтувати концепції практичної реалізації дидактичних, естетичних, соціально значимих історичних проєктів.	Лекція Семінарське заняття	<i>Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті.</i>	15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни/ Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	4.1
01. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.	+		+	+	+	+	+		+	+
06. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.		+	+				+		+	+
08. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.	+	+	+	+	+	+	+		+	+
10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.	+	+	+	+	+	+	+		+	+
13. Застосовувати набуті знання, результати досліджень з вітчизняної історії у формуванні ціннісних орієнтирів, громадянської свідомості й суспільної відповідальності громадян.		+			+	+	+	+		+
17.1. Розуміти і оцінювати вплив сучасних тенденцій розвитку історичної науки на вивчення історії України.	+			+	+	+	+	+		
17.2. Здійснювати дослідження історії України через використання нових міждисциплінарних напрямів у сучасній історичній науці, застосовуючи на практиці навички дослідницької та аналітичної роботи, пов'язаної з історією України	+	+		+		+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Робота на семінарських заняттях*: РН2.1, РН2.4, РН2.5, РН2.6, РН4.1 - 60 балів/36 балів*.

2. *Творче завдання (есе)*:РН2.2 — 20 балів/12 балів.

3. *Підсумкова контрольна робота/залік*: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.3 — 20 балів/12 балів.

* максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Обов'язковою умовою для отримання заліку є написання студентом підсумкової контрольної роботи і виконання творчого завдання.

- *Студент, який не набрав 60 балів за результатами семестрового оцінювання, не склав залік і йому у відомість проставляється оцінка «не зараховано».*

Для складання заліку під час перескладання, яке призначається відповідно до затвердженого деканатом графіку, студент має відпрацювати викладачу ті види семестрового оцінювання на яких не набрав мінімальної кількості балів (контрольна робота, пропущені чи з незначною кількістю набраних балів семінарські заняття, есе). У разі якщо студент не отримав залік під час перескладання викладачу, відбувається перескладання комісії. Для перескладання на комісії студенту пропонується перелік запитань та завдань, які мають перевірити всі результати навчання за даною дисципліною.

7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання студентів відбувається впродовж семестру.

Загальна сума балів – 100 балів

Семінарські заняття	Самостійна робота (Індивідуальне творче завдання)	Підсумкова контрольна робота / Залік
60 балів (максимум)	20 балів (максимум)	20 балів (максимум)
36 балів (мінімум)	12 балів (мінімум)	12 балів (мінімум)

7.2.1. Робота на семінарських заняттях - до 60% балів.

На семінарських заняттях оцінювання здійснюється за **12-ти бальною шкалою**, яка в подальшому переводиться в залікові бали. Результати роботи на семінарському занятті оголошуються студентам індивідуально після кожного семінарського заняття.

<i>Види робіт на семінарському занятті</i>	<i>Бали за роботу на семінарському занятті (максимум)</i>
Участь у дискусії на семінарському занятті	3 бали
Доповнення на семінарському занятті	3 бали
Узагальнення, підведення підсумку семінарського заняття	2 бали
Експрес-контроль на семінарському занятті	1 бал
Поточна письмова самостійна робота на занятті	5 балів

Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали.

Залікові бали	Набрана кількість балів (7 занять)	Залікові бали	Набрана кількість балів (7 занять)
60	83-84	47	68
59	81-82	46	67
58	79-80	45	66
57	77-78	44	65
56	76	43	64
54	75	42	63
53	74	41	62
52	73	40	61
51	72	39	60
50	71	38	59
49	70	37	58
48	69	36	57
Менше 57 балів набраних за роботу на семінарських заняттях не зараховуються оскільки становлять менше 60% і в залікові бали не переводиться			

7.2.2. Індивідуальне творче завдання. Підготовка есе за результатами опрацювання наукової літератури, присвяченій проблемам сучасної історичної культури - до 20% балів.

Вимоги до есе:

- обсяг не більше 4 сторінок;
- самостійність у викладі матеріалу;
- визначений термін виконання – до 10 листопада;
- здавати у роздрукованому вигляді з підписом або електронному на адресу oksana.smor@gmail.com

Структура есе	Бали (максимум)
Назва наукової праці	1 бал
Автор (автори)	
Методологічні підходи, висвітлені в науковій праці	3 бали
Мета наукової праці	3 бали
Завдання, які наукова праця мала виконувати	4 бали
Стислий виклад основних думок автора (авторів) праці	2 бал
За допомогою яких засобів досягається мета та завдання наукової праці	3 бали
Ваші висновки щодо значення даної наукової праці для формування світогляду історика	4 бал

7.2.3. Підсумкова контрольна робота - до 20% балів.

Предметом підсумкової контрольної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і наскрізних питань з кількох тем, які дозволяють з'ясувати знання наукових напрацювань в сучасній історичній культурі; ролі та значення історичної культури в суспільно-політичних та культурно-соціальних процесах сьогодення; місії історика в сучасному світі, в умовах все більшого поширення віртуальної реальності, нігілізму, екологічних, політичних, ціннісних проблем.

Перевірка результатів навчання здійснюється під час письмової контрольної роботи, яка містить 10 тестових запитань, і 1-го теоретичного запитання, яке потребує розгорнутої відповіді.

Підсумкова контрольна робота/залік студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів, із них тестові завдання – 10 балів, теоретичне запитання – 10 балів.

Кожна вірна відповідь на тестове запитання оцінюється в **1 заліковий бал**.

Відповідь на **теоретичне запитання** оцінюється відповідно до наступних критеріїв:

- глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання – **9-10 балів**;
- розкриття питання з фактологічною аргументацією – **7-8 балів**;
- неповне розкриття питання – **4-6 балів**;
- висвітлення окремого аспекту питання – **1-3 бали**;
- відсутність відповіді з питання – **0 балів**.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1	Вступ. Глосарій курсу. Тема 1. «Історична культура»: зміст поняття, історіографічний аспект.	2		
2	Тема 2. Роль та місце історії в сучасній гуманітаристиці.	2	2	10
3	Тема 3. Естетика сучасної історичної культури.	2	2	10
4	Тема 4. Болісна минувшина в сучасній історичній культурі: емоційний вимір.	4	4	20
5	Тема 5. Соціальна складова сучасної історичної культури.	4	4	10
6	Тема 6. Відповідальність історика: між академізмом та публічністю.	4	4	10
7	Тема 7. Історія як видовище для широкого загалу: небезпеки та позитивні досягнення.	4		20
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2		
	ВСЬОГО	24	16	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 24 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендована література та джерела:

Основна:

1. Артюх В. Що таке історична пам'ять? / Сумський історичний портал. <https://history.sumy.ua/theoryofhistory/8847shchotakeistorychnapamiat.html>
2. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 263 с.
3. Історичні культури в процесі змін: узгодження пам'яті, історії і ідентичності в сучасній Центральній-Східній Європі / Центр міської історії <https://www.lvivcenter.org/researches/historical-cultures/>
4. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. – К., 2006.
5. Коннертон. П. Як суспільства пам'ятають. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 184 с.
6. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / За заг. ред. Ю.Шаповала. К., 2013. 600 с.
7. Ліщук-Торчинська Т. Філософсько-історичний зміст поняття і феномена «історична культура» // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Українознавство, 2016. - № 1(18). – С. 40-43.
8. Нагорна Л. Історична культура: концепт, інформаційний ресурс, рефлексивний потенціал. – К.: ПІЕНД, 2014. – 382 с.

9. Смержевська О. Історична політика (політика пам'яті) в Україні: теорія і практика реалізації (матеріали та методичні рекомендації до вивчення курсів «Історична культура: презентація минулого в суспільстві» та «Комеморативні практики в історичній політиці». - К., 2019. 27 с.

10. Стельмах С., Котова С. «Історична культура» в сучасних зарубіжних та вітчизняному історіографічних дискурсах // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія, 2014. - № 4(122). – С. 48-51.

Додаткова:

1. Артюх В. Що таке історична пам'ять? / Сумський історичний портал.
<https://history.sumy.ua/theoryofhistory/8847shchotakeistorychnapamiat.html>

2. Ассман А. Простори спогаду. Форми трансформації культурної пам'яті. – К., Ніка-Центр, 2012. – 440 с.

3. Журба О.І. Історична культура Катеринославщини та особливості формування історичної пам'яті регіону // Харківський історіографічний збірник, 2016. Том 15. С. 163-173.

4. Зерній Ю. Взаємозв'язок історичної пам'яті та національної ідентичності // Політичний менеджмент, 2008. - №5, с. 104-115. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2008_5_12

5. Коньшина Г.Є. Фактори становлення соціальної пам'яті // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: «Психологія». – 2010. – №913. – Вип. 44. – С.64-66.

6. Мирний М. Історична пам'ять: якою вона має бути і як її формувати / Zmina. 14 серпня 2020. <https://zmina.info/articles/istorychna-pamyat-yakoyu-vona-maye-buty-i-yak-vesty-dyskusiyu/>

7. Нові підходи до історіописання / За ред. П.Берка. – К.: Ніка-Центр, 2010.

8. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. – К.: Кліо, 2014. – 272 с.

9. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. – Львів: Літопис, 2010. – 358 с.

10. Смовженко Т., Скринник З. Українська людина в європейському вимірі ідентичності. Навчальний посібник. UBS NBU, 2015. - 609 с.

11. Суковата, В. Гендерна ідентичність і конструювання пам'яті кризових моментів історії: жіночі стратегії виживання // Соціологія: теорія, методи, маркетинг : Науково-теоретичний часопис . – 2009 . – N2 . – С. 67-95.

12. Шацька Барбара. Минуле – пам'ять – міт / Пер. з пол. Олесь Герасим, наук. ред. Андрій Павлишин. Чернівці: Книги – ХХІ, 2011. 248 с.

10. Додаткові ресурси:

<http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України

<http://uamoderna.com/index.php> - Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис.

<https://www.facebook.com/groups/326845994002408/> - Historians.in.ua